Motion

1980/81: 174

av Lars Werner m. fl
med anledning av proposition 1980/81: 62 om ändring i datalagen (1973: 289)

I proposition 1980/81: 62 föreslås att bestämmelser om det statliga person- och adressregistret (SPAR) tas in i datalagen.

Vpk ansluter sig till propositionens förslag till lagtext. När det gäller tillämpningsföreskrifterna har vi däremot skiljaktig uppfattning gentemot föredraganden på några punkter.

I 27 § sägs: "Till dessa uppgifter får fogas anteckning om att en enskild person inte önskar adresserad direktreklam." I propositionen redogörs sedan för hur man skall hantera denna markering.

På s. 14 sägs:

I detta sammanhang vill jag också ta upp frågan om den av DALK diskuterade markeringen i SPAR av att en person inte önskar direktreklam. I likhet med DALK anser jag att en sådan markering bör kunna göras. Den bör grundas på en anmälan som den enskilde gör till ett enda ställe. Jag återkommer till detta i specialmotiveringen (27 § första stycket). I vilka situationer en markering skall innebära att adressuppgiften inte lämnas ut får givetvis bedömas från fall till fall. Man bör därvid inte särskilt beakta att de personer som har anmält att de inte önskar direktreklam inte bör undanhållas den information från myndigheter och organisationer som i skilda sammanhang sänds ut. Jag är medveten om att gränsdragningsproblem kan uppkomma. Om det inte står klart att det i ett visst fall rör sig om direktadresserad reklam, bör den för SPAR registeransvariga myndigheten – eller i förekommande fall länsstyrelsen – kunna utgå från att även den som har gjort en anmälan att han inte önskar direktadresserad reklam bör ha försändelsen.

I specialmotiveringen till 27 § sägs sedan på s. 18:

För egen del ansluter jag mig till den uppfattning som trafiksäkerhetsverket har framfört vid remissbehandlingen, nämligen att SPAR i princip inte bör innehålla några primäruppgifter. Med primäruppgifter menar jag uppgifter som inte hämtas från något annat register utan som förs in direkt i SPAR. Den lösning som ligger närmast till hands är sålunda att föreskriva att den som inte önskar adresserad direktreklam kan anmäla detta för registrering hos länsstyrelsen. Uppgiften kan därefter föras över från länsstyrelsen till SPAR tillsammans med övriga uppgifter som skall ingå i detta register. Jag har emellertid under hand inhämtat att DAFA som registeransvarig för SPAR f. n. tar emot anmälningar av detta slag och för in uppgifterna i SPAR. Praktiska skäl kan därför tala för att denna ordning tillämpas också i fortsättningen.

Vpk vill resa följande invändningar gentemot ovanstående motiveringar. Det gäller frågan om när adresser som har en markering att vederbörande inte önskar direktreklam skall kunna lämnas ut. Vpk anser att det i tillämpningsföreskrifterna mycket klart måste framgå att sådana adresser inte får lämnas ut till kunder, där det kan misstänkas att man avser att använda adresserna för kommersiell reklam. Det bör inte vara några svårigheter för registeransvarig att skilja detta från den information som samhället och olika myndigheter kan vilja skicka ut och som också de som inte vill ha direktreklam naturligtvis skall kunna ta del av.

Att som föreslås i propositionen tillåta utlämnandet av dessa adresser "om det inte står klart att det i ett visst fall rör sig om direktadresserad reklam" innebär att man öppnar fältet för oklara och luddiga ansökningar, och man gör det också enkelt för kommersiella intressen att komma runt denna bestämmelse.

När det sedan gäller insamlandet av data när det gäller denna markering att man inte önskar direktreklam kan vi inte ansluta oss till föredragandens motiveringar. Vi vill i stället ha det omvända förhållandet. Den som önskar direktreklam skall kunna ange detta vid en förfrågan från registeransvarig (DAFA eller länsstyrelserna).

I DALK:s delbetänkande, Personregister – Datorer – Integritet, råder enighet om att vid bedömning av om användning av ett register medför risk för intrång i personlig integritet det skall beaktas om de uppgifter som ingår i registret ursprungligen insamlats för annat ändamål än det syfte som skall tillgodoses genom registret. Användningen av myndigheternas personregister för uttag för direktreklam och andra kommersiella ändamål är utpräglad användning av persondata i annat syfte än de insamlats för. Flera opinionsundersökningar har också visat att det finns ett mycket starkt motstånd (i ett fall 93% av de tillfrågade) mot sådan användning.

Uttag för kommersiella syften måste därför endast tillåtas omfatta personer som aktivt lämnat tillstånd till detta. Grundvärdet för markeringen i SPAR angående direktreklam skall därför vara att vederbörande inte önskar direktreklam. Detta står i större samklang med vad allmänheten anser i denna fråga.

Av väsentlig betydelse för om risker för intrång i personlig integritet uppstår vid uttag ur ett personregister är också vilken eller vilka söknycklar som används. Endast söknycklar eller kombinationer av söknycklar som finns på en preciserad lista, godkänd av datainspektionen, skall få användas vid uttag ur SPAR. Detta bör enligt vår mening tillföras registerförordningen för SPAR.

Med hänvisning till det anförda föreslås

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hanteringen av registrets markering angående direktreklam och om införandet av preciserade söknycklar för uttag ur registret.

Stockholm den 2 december 1980

LARS WERNER (vpk)
EIVOR MARKLUND (vpk)
NILS BERNDTSON (vpk)
EVA HJELMSTRÖM (vpk)
C.-H. HERMANSSON (vpk)
BERTIL MÅBRINK (vpk)
MARIE-ANN JOHANSSON (vpk)

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1980